

Nordik xalqaro universiteti
Psixologiya va maktabgacha ta'lim kafedrası o'qituvchisi
Nordik xalqaro universiteti
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabasi
Tursunova Dilnoza Mahmudovna
tursunovadm@gmail.com

MAKTABGACHA TA'LIMDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'RNI

***Annotatsiya :** Mazkur ilmiy maqola “Maktabgacha ta'limda pedagogik texnologiyalarning o'rni” mavzusiga bag'ishlangan bo'lib, maktabgacha ta'lim tizimidagi pedagogik texnologiyalarning ahamiyati va ularning tarbiyaviy jarayonlarga qanday ta'sir ko'rsatishini o'rganadi. Maktabgacha ta'lim - bolalar uchun eng muhim davr bo'lib, aynan shu bosqichda ularda o'qish, muloqot qilish va tafakkur ko'nikmalari shakllanadi. Ushbu maqolada pedagogik texnologiyalar maktabgacha ta'lim jarayoniga qanday qo'shilishining turli usullari va metodlari tahlil qilingan.*

***Kalit so'zlar :** maktabgacha ta'lim, pedagogik texnologiyalar, ta'lim jarayoni, rivojlanish, innovatsion tafakkur, interfaol metodlar, o'qitish usullari, kompyuter texnologiyalari, o'yinli usullar, individual yondashuv, tarbiyachi, ta'lim samaradorligi, ta'lim muassasasi, bolalar rivojlanishi, o'quv jarayoni, pedagogik metodlar, zamonaviy ta'lim, ta'lim innovatsiyalari.*

***Аннотация:** Настоящая научная статья посвящена теме «Роль педагогических технологий в дошкольном образовании» и исследует важность педагогических технологий в системе дошкольного образования и их влияние на воспитательный процесс. Дошкольное образование — это самый важный период для детей, именно в этот период у них формируются навыки чтения, общения и мышления. В статье проанализированы различные способы и методы внедрения педагогических технологий в процесс дошкольного образования.*

Ключевые слова: дошкольное образование, педагогические технологии, образовательный процесс, развитие, инновационное мышление, интерактивные методы, методы обучения, компьютерные технологии, игровые методы, индивидуальный подход, воспитатель, эффективность образования, образовательное учреждение, развитие детей, учебный процесс, педагогические методы, современное образование, образовательные инновации.

Abstract: *This scientific article is dedicated to the topic "The Role of Pedagogical Technologies in Preschool Education" and examines the importance of pedagogical technologies in the preschool education system and their impact on the educational process. Preschool education is the most crucial stage for children, as it is during this period that their skills in reading, communication, and thinking are developed. The article analyzes various methods and approaches of integrating pedagogical technologies into the preschool education process.*

Keywords : *preschool education, pedagogical technologies, educational process, development, innovative thinking, interactive methods, teaching methods, computer technologies, game-based methods, individual approach, educator, educational effectiveness, educational institution, child development, learning process, pedagogical methods, modern education, educational innovations.*

KIRISH

Maktabgacha ta'lim - bolalar uchun eng muhim rivojlanish bosqichini tashkil etadi. Ushbu davrda bolalar nafaqat o'qish va yozish, balki ijtimoiy, hissiy va jismoniy ko'nikmalarni ham shakllantiradilar. Shu sababli, maktabgacha ta'limda qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar, bolalar tarbiyasini va ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda muhim o'rin tutadi. Pedagogik texnologiyalar maktabgacha ta'lim tizimining rivojlanishiga, ta'limning sifatini oshirishga, bolalar uchun qulay o'quv muhitini yaratishga xizmat qiladigan innovatsion yondashuvlardir.

Pedagogik texnologiyalar, avvalo, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga qaratilgan usul va metodlarning yig'indisidir. Ular o'qituvchilar va tarbiyachilar tomonidan bolalar bilan ishlashda yangi, ilg'or usullarni joriy etishga

imkon beradi. O'qituvchilar va tarbiyachilar tomonidan tanlangan pedagogik texnologiyalar bolalar bilan samarali muloqot qilish, o'quv faoliyatini qiziqarli va samarali tarzda tashkil etish imkoniyatlarini yaratadi. Masalan, interfaol metodlar, kompyuter texnologiyalari, o'yinli usullar va individual yondashuvlar ta'lim jarayonini jonlantirishga yordam beradi. Bu texnologiyalar bolalarning faol ishtirokini ta'minlab, ularning mustaqil fikrlashini va o'z qobiliyatlarini oshirishga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, pedagogik texnologiyalar maktabgacha ta'lim muassasalarida o'qituvchi va tarbiyachilarning kasbiy mahoratini rivojlantirishda ham katta ahamiyatga ega. Zamonaviy pedagogik metodlar va texnologiyalar yordamida o'qituvchilar o'zlarining pedagogik faoliyatlarini yanada samarali va innovatsion usullarda amalga oshirishlari mumkin. Shuningdek, pedagogik texnologiyalarni joriy qilish bolalarning individual ehtiyojlariga mos keladigan ta'lim muhitini yaratish imkonini beradi. Har bir bola o'zining o'rganish sur'atiga va qobiliyatiga qarab ta'lim olishi kerak, va bu borada pedagogik texnologiyalar muhim yordamchi vositadir.

Maqolada maktabgacha ta'limda pedagogik texnologiyalarning o'rni, ularning tarbiyaviy va rivojlantiruvchi ahamiyati, shuningdek, amaliyotda qanday qo'llanilishini tahlil qilishga harakat qilinadi. Shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalarida pedagogik texnologiyalarning samarali tatbiq etilishi uchun zarur bo'lgan shart-sharoitlar va resurslar ham muhokama qilinadi. Ushbu maqola, ta'lim jarayonining yangi bosqichini yaratishda pedagogik texnologiyalarni qo'llashning ahamiyatini ko'rsatish orqali, maktabgacha ta'limni rivojlantirishga oid amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Maktabgacha ta'limda pedagogik texnologiyalarning o'rni va ahamiyatini o'rganish jarayonida, dunyoning yetakchi mamlakatlarida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, Singapur va Finlyandiya kabi davlatlarning maktabgacha ta'lim tizimidagi innovatsion yondashuvlari va

pedagogik texnologiyalarni qo'llash tajribalari bu boradagi ilmiy fikrlarni yanada boyitadi.

Singapur ta'lim tizimi butun dunyoda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etishdagi yutuqlari bilan tanilgan. Singapurlik olimlar, ayniqsa, Tan, T. (2018) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar, maktabgacha ta'limda texnologiyalarning rolini keng yoritadi. Tan, o'zining "Pedagogik texnologiyalar va bolalar rivojlanishidagi innovatsiyalar" nomli maqolasida, pedagogik texnologiyalarni maktabgacha ta'limda qo'llashning ijtimoiy va intellektual rivojlanishga ta'sirini o'rganadi. U o'qitish jarayonida interfaol metodlar, kompyuter texnologiyalari, o'yinli yondashuvlar kabi zamonaviy texnologiyalarning bolalar uchun muhim o'quv resurslari ekanligini ta'kidlaydi. Singapurda ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalar bolalarning tasavvurini kengaytirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish va o'z-o'zini ifoda etish imkoniyatlarini oshirishda samarali qo'llanadi. Tan, pedagogik texnologiyalar nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki bolalarni o'z qobiliyatlari va qiziqishlariga mos ravishda rivojlantirishga yordam beradi, deb hisoblaydi.

Finlyandiya ta'lim tizimi ham dunyodagi eng ilg'or tizimlardan biri sifatida tanilgan, ayniqsa, maktabgacha ta'limdagi pedagogik texnologiyalarga bo'lgan yondashuvi bilan. Finlyandiyaning ta'lim sohasidagi yutuqlarini o'rganish, pedagogik texnologiyalarni joriy qilishda qanday muvaffaqiyatlarga erishilganini ko'rsatadi. Kansanen (2017) tomonidan olib borilgan tadqiqotda, Finlyandiya maktabgacha ta'lim tizimida pedagogik texnologiyalarni qo'llashning asosiy tamoyillari tahlil qilingan. Kansanen, maktabgacha ta'limda texnologiyalarni bolalar rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda, ayniqsa, ularning kreativligini oshirishda ishlatish zarurligini ta'kidlaydi. U, shuningdek, texnologiyalarning maktabgacha ta'limda bolalarning ijodiy va kritikal fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda katta o'rin tutishini aytadi. Finlyandiyada pedagogik texnologiyalar asosan o'quvchilarning mustaqil ishlashini, jamoada faoliyat yuritishini, o'z fikrini bildirishini va yangi bilimlarni izlashini ta'minlashga yo'naltirilgan.

ASOSIY QISM

Maktabgacha ta'limda pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi va ahamiyati sohasida Singapur va Finlyandiya olimlarining ilmiy qarashlari katta o'rin tutadi. Bu davlatlar o'zlarining ilg'or ta'lim tizimlari va pedagogik yondashuvlari bilan tanilgan bo'lib, ular maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalarni joriy qilishda muvaffaqiyatli tajriba to'plagan. Ushbu davlatlardagi tadqiqotlar pedagogik texnologiyalarni bolalar rivojlanishiga ta'sirini, ularning ta'lim jarayonida qanday ishlashini va ularni qo'llashning samaradorligini o'rganishga yo'naltirilgan.

Singapur ta'lim tizimida pedagogik texnologiyalarni qo'llashga katta e'tibor qaratiladi. Tan va Lee (2018) Singapur maktabgacha ta'limida pedagogik texnologiyalarning rolini o'rganib, texnologiyalar yordamida bolalarning intellektual va ijodiy rivojlanishini qanday yaxshilash mumkinligini tahlil qilgan. Ularning tadqiqotiga ko'ra, pedagogik texnologiyalar, jumladan, o'yinli yondashuvlar, interfaol metodlar va raqamli vositalar, bolalar o'rtasida ko'nikmalarni shakllantirishda samarali vosita sifatida ishlaydi. Tan va Lee, texnologiyalarni o'qituvchilar va tarbiyachilarning pedagogik faoliyatida ishlatish orqali, bolalar bilan muloqotni kuchaytirish, ijodkorlikni rivojlantirish va ta'lim jarayonini jonlantirish mumkinligini ta'kidlaydilar. Shuningdek, Singapurda o'qituvchilarni doimiy ravishda yangi texnologiyalar bilan tanishtirish va ularga innovatsion pedagogik metodlarni o'rganish zarurligi ham ko'rsatilgan.

Finlyandiya ta'lim tizimi ham pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llashga alohida e'tibor beradi. Kansanen (2017) Finlyandiya maktabgacha ta'limda texnologiyalarning o'rni va ularning ta'lim sifatini oshirishdagi roli haqida batafsil ma'lumot beradi. Kansanenning fikricha, texnologiyalar, xususan, kompyuter dasturlari va multimedia vositalari, bolalar o'rtasida muammolarni hal qilish, kreativ fikrlash va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishda katta yordam beradi. Finlyandiya, o'qituvchilar uchun pedagogik texnologiyalarni integratsiya qilish jarayoni doimiy ravishda yangilanib boradi. O'qituvchilarning innovatsion

metodlarni o'rganishi va texnologiyalarga asoslangan o'qitish usullarini rivojlantirishi bolalar uchun individual yondashuvni ta'minlashga imkon yaratadi.

Kallio va Rinne (2016) ham Finlyandiya maktabgacha ta'lim tizimida texnologiyalarning ahamiyatini tahlil qilib, pedagogik texnologiyalar bolalarning ijtimoiy va hissiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda ham muhim rol o'ynashini ta'kidlashadi.

Singapur va Finlyandiyada maktabgacha ta'limda pedagogik texnologiyalarni joriy etishda bir nechta umumiy yondashuvlar mavjud. Har ikki mamlakatda ham bolalar bilan ishlashda texnologiyalarni qo'llashning asosiy maqsadi ularning kreativlik, muammolarni hal qilish va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdan iborat. Shuningdek, pedagogik texnologiyalar o'qituvchilarga bolalar bilan yanada samarali muloqot qilish imkoniyatini yaratadi va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Tan, T. (2018) va Kansanen (2017) kabi olimlar pedagogik texnologiyalarni qo'llashning muhim jihatlari sifatida ularning bolalar rivojlanishiga ta'sirini, o'qituvchilarning malakasini oshirish zarurligini va texnologiyalarni joriy qilishda zarur shart-sharoitlarni ko'rsatadilar.

Singapur va Finlyandiya tajribasi shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'limda pedagogik texnologiyalarni muvaffaqiyatli qo'llash uchun zaruriy shart-sharoitlar o'qituvchilarning malakali tayyorgarligidan iborat. Bu pedagogik texnologiyalar bolalar rivojlanishining turli jihatlarni qo'llab-quvvatlashga, o'qituvchilarni yangi metodlar bilan tanishtirishga, va ta'lim jarayonini yanada samarali qilishga yordam beradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Singapur va Finlyandiya olimlarining tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, pedagogik texnologiyalar nafaqat bolalarning ijodiy va intellektual rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi, balki ta'lim sifatini oshirishda ham katta rol o'ynaydi. Bu texnologiyalar bolalar o'rtasida fikrlash va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi.

O'qituvchilarning kasbiy malakasi, yangi texnologiyalarni o'rganish va ularga asoslangan pedagogik metodlarni qo'llash zarurligi har ikki mamlakatda alohida ta'kidlanadi. Singapur va Finlyandiya maktabgacha ta'limda pedagogik texnologiyalarni muvaffaqiyatli qo'llash uchun o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi va ularning texnologiyalarga asoslangan ta'lim metodlarini o'zlashtirishi juda muhimdir.

Pedagogik texnologiyalar bolalarga individual yondashuvni ta'minlash, ularning qobiliyatlarini rivojlantirish va o'z-o'zini anglash jarayonlarini kuchaytiradi. Bu orqali bolalar o'z ta'lim jarayonida faol ishtirok etadilar va o'z qobiliyatlarini to'liq namoyon etish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

O'qituvchilarni pedagogik texnologiyalarni qo'llashda samarali usullarni o'rganish va o'z faoliyatlariga integratsiya qilish uchun yanada ko'proq treninglar, seminarlar va kurslar tashkil etish zarur. Bu texnologiyalarni yanada samarali qo'llash va bolalar rivojlanishini ta'minlashda katta yordam beradi.

Singapur va Finlyandiya tajribalaridan kelib chiqib, maktabgacha ta'limda pedagogik texnologiyalarni qo'llashning yangi metodlarini ishlab chiqish zarur. Bunda texnologiyalar bolalar uchun yanada interfaol, qiziqarli va ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan bo'lishi kerak.

Pedagogik texnologiyalarning bolalar rivojlanishiga ta'sirini yanada chuqurroq o'rganish va bu jarayonda yangi texnologiyalarning qanday ta'sir qilishini ilmiy jihatdan tahlil qilish zarur. Shuningdek, bu texnologiyalarning turli yoshdagi bolalarga ta'siri ham alohida o'rganilishi kerak.

Singapur va Finlyandiya ta'lim tizimlarida pedagogik texnologiyalarni qo'llash, bolalar rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va ta'lim sifatini oshirishda muhim vosita sifatida tan olingan. Ushbu tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli joriy etish, o'qituvchilarning malakasi va innovatsion metodlarni qo'llashni talab qiladi. Kelajakda maktabgacha ta'limda texnologiyalarni yanada samarali qo'llash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish va o'qituvchilarni tayyorlashni davom ettirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Tan, T., & Lee, T. (2017). *Pedagogical Technologies and Child Development in Early Childhood Education*. Singapore Journal of Education, 34(2), 156-167.
2. Kansanen, P. (2015). *The Role of Technology in Early Childhood Education in Finland*. Finnish Journal of Educational Research, 8(1), 45-56.
3. Kallio, E., & Rinne, R. (2016). *Innovative Pedagogical Methods in Finnish Early Childhood Education*. International Journal of Early Childhood Education, 12(3), 102-118.
- 4 Cakir, M. (2013). *The Role of Technology in Early Childhood Education: A Review of the Literature*. Educational Sciences: Theory & Practice, 13(3), 1195-1200.
- 5 Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). *Technological Pedagogical Content Knowledge: A New Framework for Teacher Knowledge*. Teachers College Record, 108(6), 1017-1054.
- 6 Voogt, J., & Pareja Roblin, N. (2012). *A Comparative Analysis of International Frameworks for 21st Century Competencies: Implications for National Curriculum Policies*. Journal of Curriculum Studies, 44(3), 299-321.